

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՉ

ԲԱԶՄԱԾՆՈՐՀ ՊԱՀՔԻ ԿԱՏԱՐՅԱԼ ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ Ի ՏԵՐ

Պահքը դաստիարակում է մարդկանց: Որովհետև ինչպես որ դաստիարակը պատվիրում է երեխաներին՝ հեռու մնալ վնասակար գործերից և օգտակար գործեր կատարել և անժուժկալ ձևով չգրադվել անօգուտ արարքներով, այսպես էլ պահքը մեր վրա դրվեց՝ որպես խափանիչ բոլոր վնասների անժուժկայության, որ հոգիների ու մարմինների հակամետությունն է մեղքերի հանդեպ, որպեսզի կատարենք սրբությունը Աստուծո անով. անցնենք անքննելի անդորրությանը, որ կա և մնում է պահեցողներից: Եվ (չլինենք) որովայնամուկների նման, որոնք նըստեցին ուտելու և ըմպելու և վեր կացան պարելու, և բոլորը իսկույն սպանվեցին Տիրոջ բարկությունից: Որովհետև նրա պատվիրանները չպահեցին, այլ զազրելի դարձան անարգեցին որովայնամուկությանը, չմնացին ուխտի մեջ և չհավատացին խոստացված պարգևներին ու բարկացրին Աստծուն, և Աստված նրանց հարվածներ հասցրեց ու սպանեց: Իսկ ովքեր մնացին խիստ պահքի մեջ և համբերության ու ծուծկալության ճիգ ցույց տվեցին, պահեցին Տիրոջ հրամանը և ժուժկալներ մնացին օրինադրված պահքի մեջ սրբության բոլոր բարեձև կարգերով, նրանք հանգիստ կգտնեն ի Քրիստոս:

Որովհետև պահքը մեզ համար բուժիչ է, որովհետև ինչ որ անժուժկալությանը մթերված է հոգու և մարմնի մեջ, մեղքերի տեսակ-տեսակ վնասները և միմյանց վրա կուտակված ու նեխած ալլանդակ խորհուրդ-

ներն ու անմաքուր բարքերը, ժուժկալությանը պահք մտնելով նորոգվում և սրբվում է մեղքերի մթերումից և դառնում սրբության բնակարան: Որովհետև պահքը, մոտենալով ժուժկալներին, առողջության դեղ է շնորհում և հոգու շերտ սիրով հալեցնում աղտոտ մթերումները և առաքինությունների հասցնում: Եվ բարեհամբույր վարքով ցամաքեցնում է զազրահատությունը և մեջտեղից վերացնում, առողջություն է տալիս (այն) հիվանդներին, որոնք ապակրանված են մեղքերով: Եվ առողջությունից հետո սրբություն ու անարատ վարք է դնում սրբության համար նահատակված անձի մեջ: Եվ նրան, որ վիրավորեց իրեն անմաքուր ցանկությանը և անխտիր անատակությանը, կհարվածի սըրբությանը և անարատ անբծությանը. որովայնամուկությունը միշտ պահքով կդատի և կըլալի չար սովորությունը նրանից: Որովհետև մեղքը և մեղքի տեղը կդատապարտվեն Քրիստոսի շնորհների միջոցով և կատանան կատարյալ առողջություն՝ խոստովանության ու ապաշխարության փրկական խորհրդով՝ պահքով և աղոթքով վնասներից պաշտպանված: Եվ այսպես կատանան հաղթության պասկը, որ գովությանը ու պարծանքով է հորինված պահեցողների համար: Որովհետև բազմատեսակ են պահեցող կարգերը և բազմաթիվ օգուտ են քերում այն անձանց, որոնք սիրում են այն և միշտ պահում:

Պահքը կատարյալ հավատքի ճշմարտության ազդեցությունն է՝ Աստծուց ակնկալված, և հույսը առողջության, որ առաջնոր-

դում է անարատ, անքիժ և սուրբ երախտի-
քով Աստծու հանդեպ (ունեցած) սիրուն:
Եվ նրանով դադարում են մտքերի այլանդա-
կությունը և զգայությունների շվայտությունը՝
աչքին տեսնելու համար և ականջին լսելու
համար, լեզվին խոսելու համար և ձեռքին
գործելու համար և ուղիղ սրտով ու ճաշա-
կելիքով պարկեշտության համար: Այս բո-
լորով մնալով սուրբ պահքի մեջ, և զգայու-
թյունների ամբողջ ցանկությունը արմատա-
խիլ անելով, բարիքի մոռացումն ենք արթ-
նացնում ատովածասիրության ճտազայթ-
ներով: Եվ հրաժարվելով մեղքի չար լու-
ծություններից՝ պոռնկությունից, որովայնամո-
լությունից, նախանձից, բարկությունից, ա-
զանությունից, գողանալուց, խաբեքայություն-
նից, երդումից, չարախտությունից, զրկե-
լուց, նենգությունից, ցատումից, թշնամանք-
ներից, ռիսակալությունից, ծուլությունից, ծի-
ծաղելուց, խեղկատակություններից, հարբե-
ցողությունից և բամբասանքներից: (Պետք
է) այսպիսի մահաբեր լուծույթն դուրս փքս-
խել ուղիղ խոստովանությամբ և ընդունել
կյանքի դեղը ու հոգու սիրով ստողջացած՝
ստաքինության ասպարեզով պայքարել ընդ-
դեմ վարքի վնասակար ուղղության: Եվ
միամտությամբ հնազանդվելով բարեքար
կամքին, փակենք չար բարքերի ողջ հոր-
դումը: Եվ միշտ արգելենք մտքի չար ու
դառն շարժումները և զգայությունները, որը
պահքի լուծում է ու կատարումը, որ հասցը-
նում է կյանքի դոճերին: Ժուժկալությամբ և
համբերատարությամբ արմատանանք պահ-
քի մեջ, և զգուշությամբ, զգաստ վիճակում
մնալով և հորդորելով գույթ և ողորմություն
հետախորհ և մերձավոր կարոտյալներին՝ ի
փառս և ի պարծանս ամբողջ ներկա վիճա-
կի և մեռելների հարության:

Պահքը մարմնի մեջ եղած հիվանդություն-
ները դուրս է հանում, ինչպես մաղձի դեղը,
որը երբ ընդունում ենք, մաղձը դուրս է
փսխում և ստողջություն պարզևում մար-
դուն, այսպես և պահքը՝ մեղքը: Որովհետև
երբ կերակուրները պակասում են, մարմինն
էլ հանգստանում է և սրբվում: Որովհետև
մարմնի հետևից գնալ, անձի կորուստ է նը-
շանակում, իսկ հոգու հետևից գնալ՝ Տիրոջ
մոտ հալիտենական կյանք:

Պահքը զորացուցիչ է հոգևոր վարքերի
համար և խախտելի՝ մարմնական շարժում-
ների համար, որովհետև մեկը զորանալով,
տկարանում է մյուսը: Որովհետև ինչպես որ
գիշատիչ թռչունները անխնա ուտելուց տը-
կարանում են թռչելիս և հեշտությամբ են
բռնվում որսացողներից ի մահ, իսկ սակա-
վակները արագաթռչիչ են և որսացող-
ների որոգայթների համար անորսալի, նույն-
պես և պետք է նկատի ունենալ որկրամոլ-

ների և սուրբ պահքի մեջ պարկեշտների:

Պահքը աղ է, որ անարատությամբ քաղց-
րացնում է հոգիների և մարմինների մեղքե-
րի աղտեղության նեխվածքները և քաղ-
ցրացնում է ս. Հոգու կամքի համաձայն ան-
արատությամբ, ինչպես որ աղը երկրից է
դուրս գալիս և քաղցրացնում շատ ուրիշ բա-
ներ:

Պահքը մարդկանց հորդորում է սպաշ-
խարության, ուղղության մեջ դնում և խոս-
տովանության կարգի համաձայն լուծում
մեղքերը: Որովհետև անբաններ են հա-
մարվում նրանք, որոնք չեն գիտակցում
պահքի միջոցով սրբության մտանալու Տի-
րոջը: Իսկ իմաստուն են նրանք, որոնք
կյանքի հույսի առհավատչյան են ընդունել
իրենց մեջ, և հիմարներ են նրանք, որոնք
իրենց կապել են պարտքի հուսահատու-
թյամբ: Երկուսն էլ հարկավոր է պահքը,
որովհետև նա, որ կատարչալ է գիտության
մեջ, պահքը քաղցրացնում է (նրա) սրբու-
թյան ճաշակը, Տիրոջ հաճույքի համաձայն,
իսկ տխմարներին դրդում հավատքի ճշմար-
տության գիտությանը (ծանոթանալու): Եվ
որոնք սրբության կենդանի են, պահքը պահ-
ում են ամուր կերպով և անարատությամբ:
Իսկ որոնք մեղքերով մահացել են, պահքը
նրանց կենդանացնում է, նրանց հետ շաղա-
խելով ողջ արդարությունը: Որովհետև ինչ-
պես որ կերակուրները աղով համեմվում են
և մարդկանց պետքերի համար կրակով ա-
նուշանում, այսպես և մտքի և մարմնի հա-
կումները պահքի միջոցով համեմվում են
Հոգու շնորհներով և նվիրվում ի մեծություն
աստվածային իշխանության և խաղաղու-
թյուն շնորհում: Որովհետև ս. Հոգին ան-
հարգվում է անժուժկալ որկրամոլությունից
և անատակների զվարճությունից, որոնք ի-
րենց հանձնում են ցուփության ձեռքը: Որով-
հետև ինչպես որ Ադամի և Եվայի անժուժ-
կալությունը անեծք և մահ բերեց, այնպես
էլ նրանից ծնվածները, որ նույն անժուժկա-
լությունն ունեն, բարուց հեռու, որովայնա-
մոլության պիտի կործանվեն: Իսկ Փրկչի
պահքը և ժուժկալությունը վերացրեց թըշ-
նամությունը մեջտեղից և Աստծուն հաշտեց-
րեց մարդկանց հետ, խաչի և կամավոր չար-
չարանքների միջոցով, մարդիկ, որոնք հա-
վատացին կենսաբեր քարոզությանը, որ
մարդկանց կոչեց կյանքի վերստին նորոգ-
վելու:

Պահքը հզոր պարիսպ է և ամուր դուռ, որ
պահում է մեր խորամանկ թշնամու վնասա-
կար մուտքից: Որպեսզի չլինենք անժուժկալ,
ինչպես Հեղիի որդիները, որոնք Աստծու
բարկությունը շարժեցին իրենց և իրենց հոր
և Աստծու ժողովրդի վրա: Այլ լինենք ժուժ-
կալ, ինչպես Սամվելը, որ մանկությունից

անվելով պահքով, եղև մարգարեների գու-
խը: Պահքը հանգցնում է ցանկության բոր-
բորված հուրը, որովհետև ինչպես որ կրակը
նվազ նյութից հանգչում է, նույնպես և որո-
վայնամոլությունը և հարբեցողությունը պա-
կանելով, ցանկության բոցը հանգչում է, և
արքայությունն ու արքայությունն է բորբոքվում
պահքով ամրանալով: Պահքը ցամաքեցնում
է պիղծ գիշությունը և, ինչպես երաշտից նե-
խելով երկիրը չորանում է, նույնպես մար-
մինը զզվելով գիշության զազիր պատից,
սրբվում, անուշահոտ է դառնում: Պահքը
արգելում է պատանիների ցանկության ե-
ռանը, որ պատի կրակով տոչորում է թշնա-
մու շարժումներից: Պահքը դադարեցնում է
վկտիությունը, որ ուտելուց և հարբեցողու-
թյունից է ստաջանում, որովհետև մաքրված
մարմինը վերստին է հաստատվում սրբու-
թյամբ: Պահքը խափանում է հույզերը մտքի
և մարմնի, որոնք պղտորվում են ցանկու-
թյունների հոսքի ուղիներից և, մաքրելով, ո-
ռոգում է իմանալի և հոգեկիր երկրները:

Պահքը խաղաղ նավահանգիստ է ախտե-
րի ծովածուխի ալիքների և բոլոր այլ վնաս-
ների և առաջնորդում է դեպի կյանքի նա-
վահանգիստը, որպեսզի չվնասվի որկրա-
մոլությունից և հարբեցողությունից ի մահ,
մեղքերի ծովում ալեկոծվելով: Պահքը գալով
խաղաղություն է բերում ամբողջներին, հան-
գրատացնում ծառաներին և բոլորին առաջ-
նորդ դառնում՝ որպես զգաստություն վերին-
ների (մասին) խորհելու, որ են ի Քրիստոս:

Պահքը սանձ է ստահակների համար, ո-
րոնք անկաշկանդ են անիրավությունների
մեջ: Որովհետև ինչպես որ սանձը ձիու բե-
րանն է դրվում և նվաճվում ողջ մարմինը ու
անսում սանձ բռնողի կամքին՝ հոգևոր պա-
տերազմի համար: Իսկ նրանք, որոնց միտ-
քը վատվում է արդար և սուրբ խորհուրդնե-
րով, զգայարանը կազմված պատվիրանա-
պահությունք, պահքի ամբողջությունը չունի,
երբ մարտ սանձազերծվի, հեշտությամբ
կրոնվի:

Առավել ևս զգուշացնում է մսից և գինուց
(հետո մնալ), խրատի խոսքով, որովհետև
գինին առավել հիմարացնում է զգայություն-
ները և միտքն և ետ է տալիս ցանկություննե-
րն և անտակության է առաջնորդում, մա-
նավանդ պատանիներին, և մարմիններից
գիշության հոսք է լինում: Գինին թմրություն
է սրտի, պապանձում՝ բերանի, խավար՝ աչ-
քերի, խլություն՝ ականջների, հաշմում՝ ձեռ-
քերի, գայթակղություն՝ ոտքերի, ցնորք՝
խորհուրդների, ծանրություն՝ քնի, թշնամի է
արդարության: Գինին բացառում է երկյուղը,
հետո մղում պատկանալը և պատվիրան-
ների հիշատակները քամահրում, սուրբ սիրո

խնամքը զանց է առնել տալիս և շեղում ու-
ղիղ հավատքից, ահեղ դատաստանը անհի-
շելի է թողնում և չի թույլ տալիս մտաբերել
մահը և անվախճան տանջանքները:

Այս ասելով հիվանդներին և տկարներին
չեմ արգելում փոքր ինչ գինի օգտագործել,
առաքյալի խրատի համաձայն, ստամոքսի և
հաճախ երեսցող հիվանդության համար
տկարներին և ծերերին, իսկ նրանք, որ ա-
ռողջ են և դեռատի, թող զգուշանան մսից և
գինուց, որպեսզի հեշտությամբ չենթարկվեն
ամենօրյա թշնամուն, որովելով նրանից նրա
կամքին ենթարկվելու համար: Գինին և
հարբեցողությունը ապականում են կատար-
յալ իմաստուն մարդկանց, իսկ ուր մնաց թե
մտքով և մարմնով անկատարներին: Եվ
ինչպես որ կրակով տոչորում և վատվում է
ցանկության բոցը, և կրակը միայն մարմին
է այրում, նույնպես և միսը և գինին՝ հոգի-
ները ցանկության շարժումով: Եթե հուրը ա-
ռանց վառելայությունը հանգչում է, ապա և
ցանկությունը՝ պահքից: Իսկ եթե պատանե-
կությունը անարգել ուտելու, ըմպելու և անա-
ռակության մեջ լինի, ականջ չի դնի ողջա-
խոհ դառնալու սրբությունների մեջ, այլ ետ
գալով ցանկությունը որովայնամոլությամբ,
թափում է հոսանքները և այրում այն բոլո-
րը, ինչ որ գտնում է պատի սիրով, և ինքն
իրեն սրտմտության և հաղորդակցություննե-
րի դատաստանն է կազմում: «Որովհետև
նրանց որդը,—ասում է մարգարեն,—չի ո-
չընչանում, և կրակը չի շիջանում, և ամե-
նայն մտեղեն բանի տեսիլք են ունենում»: Այսբան
պատիժներ ունեն որովայնամոլու-
րը և հարբեցողները, և պատիժներ, որոնք
հարատևում են նրանց մեջ և ապականում
նրանց մարմինները պես-պես գարշելի ախ-
տերով:

Մշարիտ պահքը հոգիների և մարմիննե-
րի վերաբերյալ ամեն տեսակ ցանկություն-
ները հետո է վանում՝ հետևելու ամենայն
արդարությունների և ժուժկալ լինելու այն
ցանկությունների մեջ, որոնք կոչվում են հո-
գու և մարմնի դեմ՝ ի վերացումն մեղքերի:
Եվ պետք է տեսապես մնալ բարեպաշտ ջա-
նասիրության մեջ, ի Տեր մեր Հիսուս Քրիս-
տոս, որին փառք հավիտյանս. ամեն:

(Թարգմանությունը քաղվածաբար «Արքայ
Հօրն մերոյ երանելոյն Գրիգորի Լուսաոր-
չի Յանախապատում ճառք լուսաորք»,
ճառ Թ, էջ 90—102, տպարան Մայր Աթո-
ռոյ Էջմիածնի, 1894):

Գրաբար բնագրից թարգմանեց հոգե-
վոր ճեմարանի Բ լսարանի ուսանող

Սամվել սարկավազ Պետրոսյանը